

Organ för svenskarna i Estland.

Dö vi ut?

Befolkningsfrågan har nu på en gång blivit aktuell i Estland. Den har belysts och ventilerats på många olika sätt; i tidningar, på sammanträden, man och man emellan och i radio av landets ledande män.

Det har framkommit nya uttryck som bevis på frågans allvar, sådana som „tom vagga“ och „folkets grav“, det senare närmast med tanke på städerna. Många förslag ha framkommit för att höja nativiteten, dvs. födelsefrekvensen och folk mängden, t. ex. hjälp åt barnrika familjer, bosättningslån, möjlighet för emigranter att återvända och bosätta sig i hemlandet, bättre förtjänstmöjligheter, hyllning åt barnrika mödrar o. s. v. Att frågan är av stor betydelse är man på det klara med, men hur den slutligen skall lösas är ännu ett problem.

Samma problem som sysselsätter landets huvudbefolkning, gäller i kanske ännu högre grad oss estlandssvenskar. Hur ställer sig frågan för oss?

Någon katastrofal vändning kan man lugnt påstå att saken inte tar inom den närmaste tiden. Men vissa tecken tyda på att det är allvarligt nog på en del platser, där svenskar nu bo. Denna fara för undergång är störst i Tallinn och andra plaster där det bor ett mindre antal svenskar samt på orter som bilda gränser mellan rent svensk bygd och bygd, där annan befolkning är bosatt.

Det kan inte påstås att svenskarna med flit uppgå i en an-

nan nation eller med flit glömma sitt modersmål, utan det sker av praktiska skäl. Det är ju vanligt att på ovannämnda platser svensken i sitt dagliga arbete endast talar och hör estniska, det blir så att säga huvudspråket. Kommer så därtill ytterligare en sak som nu särskilt gäller de yngre, att efter arbetets slut sällskapet man rör sig i är annat än svenskt, varigenom det faktiskt blir så att man uttrycker sig friare och ledigare på annat språk än modersmålet. Händer sedan ännu det, som inte är så sällsynt, att man gifter sig med en icke svenska, eller svensk, så blir samtalspråket naturligtvis det som båda förstå, vilket ju är naturligt.

Detta är en sak som för oss estlandssvenskar, och andra som äro intresserade för vårt fortbestånd, kan både höras och kännas vemodigt nog, men det är bättre att veta sanningen än att tro något annat.

Annat är förhållandet på platser, som bilda estlandssvenskarnas centra. Där komma inte sådana frågor på tal, utan man känner det som den naturligaste sak i världen, att tänka och tala på det språk man hört sedan de första orden kunnat uttalas.

Vad nativiteten beträffar bland estlandssvenskarna, kan man inte göra några förebråelser i denna riktning ännu. Barnrika familjer ha varit och förekomma ännu ganska tätt ute i Svenskbygden. Men ett är nästan klart: nativiteten kommer att

sjunka, beroende på naturliga skäl. Förr var ju brukligt att så många som möjligt stannade hemma på gården och gifte sig, så att under samma tak och i samma hushåll bodde kanske tre, fyra familjer med sammanlagt tio, tolv barn. Nu vill var och en ha sitt eget. Gården går knappast att dela mer, och utkomsten måste kanske sökas på annan ort, vilket betyder utflyttning från Svenskbygden. Där bildas kanske också hemmet med vanligt resultat, man försvinner och uppslukas i massan.

Medel mot faran att småningom dö ut vore: beredande av möjlighet för ungdomen, som nu emigrerar från Svenskbygden, att där på ett människovärdigt sätt få sin utkomst. Möjlighet för den estlandssvenske jordbrukaren att få större inkomst. Möjlighet till skapande av flera mindre jordbruk, kombinerade med annan inkomst.

Det är problem, som vänta på lösning, och behöva få en lösning inom en, om möjligt, snar framtid. Kommer ingen bättring i förhållandena, komma svenskarnas antal att sjunka en smula.

— in.

Lantarbetarplats i Sverige

önskas av nygift, barnlös, estnisk arbetare. Mannen 29 år, förstår tyska, hustrun förstår svenska, kunnig i kokning, villig att mjölka. Svar Kustbons Redakt.

Brev från Rikholdi.

En och annan svanflock har redan dragit över vår bygd med färd mot söder. Deras vemodsfulla avskedshälsning har nått våra öron. Med raka framåtsträckta halsar och på vita, kraftiga och majestätiska vingar ha de ropat ner över neiden: "Vi komma tillbaka till vår kära födelsebygd i norden. Vi kunna inte motstå den underbara längtan och kärleken till det egna i vårt inre."

En svallvåg ur Vergelmers källa har strömmat ut över neiden, så att barnen redan på torsdagen den 19 nov. hade glädjen att "gå på vattnet" utan att behöva få grålar av mamorna för att ha gjort strumpor och skor våta.

Trots köldens inträde befarar man dock översvämning här i trakten. Det går nämligen ett rykte, att en av ortens köpmän skall införa spritförsäljning i sin affär. Vi hoppas dock, att våra köpmän äro så pass vidsynta och inte ingå på sådana experiment för några usla slantars skull.

Församlingsbygget har skridit så långt, att pastorsfamiljen har kunnat flytta in i den nya bostaden.

Söndagen den 15 nov. predikade kyrkoherde Danell här i kapellet. Den sant stämningsmättade predikan åhördes med djupt allvar. Meddelandet att från predikstolen att kyrkoherden kommer att lämna vår bygd, mottogs med djup förstämning.

Nästa gudstjänst här hålles den 20 dec. av kyrkoherde Danell, enär pastorsdiakon Isacsson nödgats resa till Runö. *t.B.*

Aino Kallas' **verk till svenska.**

Albert Bonniers bokförlag i Stockholm utgiver i den närmaste framtiden Aino Kallas' verk "Barbara von Tisenhusen", "Reigi õpetaja" och "Hundimõrsja". Verken, som komma att utgivas under gemensam titel "Vargbruden", ha översatts till svenska av den finlands-svenske skalden Bertel Gripenberg.

Eldsvåda i Pürksi folkskola.

Natten mot d. 27 nov. kl. 22.30 alarmerades lärarpersonalen vid Pürski folkskola på grund av att elden kommit lös i elevinternatet. Orsaken till eldens uppkomst beror på att en flicka i femte klassen hade tänt ett ljus och satt det på sängkanten i väntan på en kamrat. Eleven somnade emellerid och ljuset hann brinna ned och tände sängkläderna innan kamraten kom. Tjänarinnan i rummet bredvid märkte eldsvådan och alarmerade skolföreståndaren och lärarpersonalen. Elden hann förstöra sängarna och sängkläderna innan någon av eleverna själva märkte detta. Elden hotade hela internatet men tack vare lärarkraftens energiska ingripande, släcktes dock elden i sin linda och blott sängarna förstördes.

Framtidstankar.

Det är gott att vintern finnes. Då kan man åtminstone samla tankarna och utstaka riktlinjer för sommaren. Nu gå mina tankar tillbaka till sommaren 1935, närmare sommarfesten på Vormsö. Som helhet minns jag blott folk, vackert väder, glada ansikten, strålände sommarsol, munter sång och spel. Det är dock ett minne, som står sig. Hur vore det med en likadan hembygdsfest i Rikholdi sommaren 1937. Även där finnes arbetsam ungdom, som kan taga programmet om hand. Det behöver inte vara något storslaget i och för sig, utan en samlingspunkt för god och glad ungdom en ljus somardag. Ni förstår. Det enar, styrker och närar, det verkar lyftande på allt vad kulturellt heter. Hoppas inte på att andra skall komma och göra livet soligt och ljuvligt. Det är vi själva som skola skapa det. "Det är vi själva som skola bygga upp, vi som skola skapa vidare på vårt fria fosterland Estland", sade vår ärade Riksäldste. Det är ord som tala och mana till arbete. Därför ungdom i Rikholdi, stora och små. Till sommaren 1937 åtager ni Eder att svara för en hembygdsfest. Nu är den lämpliga tiden att arbeta och tänka. Låt denna uppmaning bliva Eder unga en helig plikt den ingen får svika detta önskar —e.

Haapsalu.

Den 18 nov. kl 5 em. höll den norske journalisten cand. phil. Arne Juell-Skielse på gymnasiet ett intressant föredrag om Sverige och Norge. Ett stort antal vackra ljusbilder från de båda länderna beledsagade den muntliga framställningen. Föredraget var talrikt besökt av såväl svenska som estniska lärare och elever. Även andra intresserade hade infunnit sig. Kl. 7 samma kväll hölls ånyo ett föredrag över samma ämne.

Herr Juell-Skielse är en varm vän till Estland och Sverige och en ivrig förespråkare för baltoskandiatanken, vilken räknar Estland till de nordiska staterna. Kanske kommer herr Juell-Skielse själv att framledes för denna tidnings läsare närmare utveckla sina synpunkter i denna sak.

2000 svenskar söka hälsa i Estland.

Sällskapet för kämpandet av reumatism i Sverige höll i höst en kongress i Stockholm, varvid beslöts att skicka alla som lida av sjukdomen till utlanden för rekreation, och i första rummet till Estland.

Kongressen vände sig till Estlands Röda Kors med efterfrågan i hur stor skala och med hurudana villkor våra kurorter kunna mottaga de sjuka. Svenskarna gå med på att förbinda sig att årligen skicka till Estland 2000 personer.

Röda Korset har vänt sig till Pärnu, Haapsalu och Kuressaare stadsstyrelser med efterfrågan huru många personer dessa städer kunna emottaga. Pärnu lovar att mottaga hälften av antalet. Haapsalu och Kuressaare ha troligen inte besvarat frågan ännu. Naturligtvis måste gyttebadet i detta fall ställas på en mycket större basis och säsongen utsträckas på en längre tid.

*Bliv medlem i S.O.V.
och prenumerera på
KUSTBON*

Val till nationalförsamlingen komma att äga rum i 31 valkretsar.

Den 14 nov. var sista termen för uppställandet av någon kandidatur till nationalförsamlingen, och nu äro kandidaterna fastställda.

Hela landet är indelat i 80 valkretsar. I 49 av dessa valkretsar ha emellertid endast en kandidat ställts upp, varför valen i dessa kretsar utebli och dessa kandidater komma automatiskt in i nationalförsamlingen. I 31 valkretsar komma val att äga rum. Som bekant infalla valen den 12, 13 och 14 december.

Allt som allt ha 114 kandidater ställts upp.

I Läänemaa, som bildar 23—27 valkretsarna ha följande kandidater ställts upp:

- 23 — O. Silde.
- 24 — E. Sörmus o. V. Krimm.
- 25 — E. Arnover o. A. Järbach.
- 26 — A. Kasterpalu.
- 27 — T. Akerman.

Hitler erhåller Danzig i julklapp.

Ledaren för det nationalsocialistiska partiet, Albert Forster, förklarade på ett sammanträde att Hitler kommer att erhålla fristaten Danzig i julklapp. Samtidigt upprepade han sin hotelse att inom en kortare framtid likvidera alla motpartier.

Luciafest i Tallinn.

Svenska Församlingen i Tallinn anordnar söndagen den 13 dec. Luciafest i Tyska flickgymnasiet, Kentmannigatan 6-b kl. 5 em. Programmet omfattar: Hälsningstal av kyrkoherde Nilsson, piansolo av frk. I. Hartman, ett medeltida mysteriespel "Stjängossarna", folkdanser av "Enighets" folkdanslag och till sist kommer Lucia med sina tärnor. Dessutom bjudes på kaffe, te, julgotter, fiskdamm för barn m.m. Inkomsterna gå till svenska läsrummet, som kommer att öppnas i de första dagarna av nästa år. Alla hjärtligt välkomna!

HEMMETS SPALT.

Irländsk stuvning (för 4 pers.).

$3/4$ kg fårbringa, 1 lit potatis, 2 msk. grovt hackad gul lök, 10 pepparkorn, 1 lagerbärsblad, $3/4$ l kokande vatten.

Beredning: Köttet befrias noga från allt fett och skäres i bitar. Potatisen skalas och skäres i skivor. Alla ingredienser lägges varvtals i en gryta, vattnet påhålles. Anrättningen får koka under lock omkr. $1\frac{1}{2}$ tim. Då köttet kännes mjört, är den färdig. Avsmakas och serveras mycket varm.

Brynt fårkött med kålrötter.

$3/4$ kg fårbringa (gärna saltad) 1 lit vatten, salt, 10 pepparkorn, 1 stor kålrot 2 stora morötter, 2 msk. hackad gul lök, 2 msk. fett, pepparkorn, 1 bit lagerbärsblad.

Beredning: Om köttet är saltat, vattenlägges det dagen före samt påsattes i kallt vatten. Är köttet färskt borttages noga allt fett, varefter köttet lägges jämte saltet i varmt vatten och sakta får koka upp. Skummas, varefter pepparn lägges, och köttet får koka under lock 1 tim. Rötterna sköljas, skrapas, skalas och skäres i lagom stora bitar. Köttet upptages och skäres i bitar, och spadet silas. Kött och rötter brynas vackert i smöret, kryddorna pålagges, och spadet påspädes. Anrättningen får sakta koka under lock omkr. 1 tim. Avsmakas väl. Anrättningen serveras mycket varm.

Färstek.

$1\frac{1}{2}$ kg färsstek, 40 gr smör, salt, peppar, kokande vatten.

Beredning: Köttet putsas av och allt fett borttages noga. Smöret brynes i en långpanna och häri nedlägges steken. Öses flitigt med smöret och när den fått vacker brun färg, beströs den med salt och peppar, spädes litet och får under flitig ösning steka färdig ungefär $1-1\frac{1}{2}$ timme. Den tages upp och skäres i tunna skivor, vilka läggas upp högt på stekbenet. Runt omkring lägges ärter, små potatiskullar el. d.

Saltning av fårkött: Det kött, som skall saltas bör vara så nyslaktat som möjligt.

En säregen skrivelse.

Till pastorsämbetet i Noarootsi har med posten anlänt en skrivelse från La Banque Economist Trust Co i Luxembourg. Skrivelsen, som är avfattad på klingande franska, lyder i översättning som följer:

4, Rue Fresez
Luxembourg
16 okt. 1936.

Till

Stadsförvaltningen i Staden
N u c k o.

Messieurs,

Vi hava äran att meddela Eder, att vi arbeta i Beryllium och Beryllium Öres, särskilt med följande mineraler, innehållande beryllium:

Aquamarin, Aeroides, Alexandrit, Bixbit, Chrysoberyll, Davidsonit, Euklas, Goshenit, Glucinum, Heliodor, Morganit, Phenakit, Caesiumberyllium etc.etc.

Vi uppköpa i stor skala alla mineraler, som innehålla beryllium.

Vi antaga, att det i Eder haldelskammare, hamnmyndigheter och tullkontor finnas tillräckliga dokumentationer för att klarera befektare av dylika mineraler på Eder stad.

Vi skulle vara mycket tack samma, om Ni ville uppgiva för oss dylika befektare och samtidigt en vederhäftig firma å Eder ort, åt vilken vi skulle kunna uppdraga att för vår räkning å Eder ort uppköpa nämnda varor.

Inväntande med nöje Edra förslag i denna angelägenhet, bedja vi Eder, Messieurs att mottaga våra bästa hälsningar.

LA BANQUE
ECONOMIST TRUST CO.

**Kom ihåg Kulturfondens
sparbössa!**

Delas i lagom stora bitar, vilka ingnidas med en blandning av 1 msk. salpeter, 3 msk. socker, 6 msk. salt. En väl rengjord träbalja beströs i botten med ett tjockt lager av grovt salt, och häri nedlägges köttstyckena Mellan varje lager strös litet grovt salt.

Ny ångare på Haapsalu-Vormsö linjen.

Innehavaren av Vormsö-Haapsalu linjen, Väeden, har inköpt en ny ångare, som sättes i trafik på ovannämnda linje. Ångaren, som heter "Helmi", har en ungefärlig storlek av 57 ton och är vitmålad. Då den även lär kunna gå i svagare is är det meningen att redan i höst sätta den i gång. Vad blir det av motorbåtarna?

180.000 trafikoffer årligen i Tyskland.

Enligt statistiken ha i Tyskland från den 1 okt. 1935 till den 30 sept. 1936 263.000 trafikolyckor inträffat. 180.000 personer ha fallit till offer för trafiken. Av dessa 180.000 ha 8500 avlidit. Från den 1 juli till den sista sept. innevarande år ha 79.400 trafikolyckor blivit registrerade.

Aldrig för sent . . .

I Auckland på Nya Zeeland firades med pomp och ståt för en kortare tid sedan bröllopet mellan mrs. Smith och mr. Williams. Bruden var 93 och brudgummen 94 år gammal. Initiativtagaren var mrs. Smith, som ofta hade klagat mot sina vänner att tiden blev lång, att sitta ensam . . . Hon satte in en annons i tidningen att bekantskap sökes med en finkänslig, intellig. och trevlig herre. Hon fick många brev av herrar mellan 40 och 90 år. Valet föll på den 1 år äldre mr. Williams och snart firades bröllopet. Kvällarna bli väl aldrig tråkiga mer.

Rysk ångare blev beskjuten i Gibraltar.

Från Gibraltar meddelas att en rysk ångare blivit beskjuten av en spansk pansarbåt. Beskjutningen har ägt rum fem mil från Europas kust. Den ryske ångarens namn och storlek obekant.

SPANIEN.

Bittra strider på hustaken.

Ställningen i Spanien är i stort sett oförändrad. Franco har intagit halva Madrid, där som bäst bittra strider rasa. Rebellerna storma gång på gång men slås lika bittert tillbaka. Meter för meter, hus för hus måste rebellerna kämpa sig fram. En särskild princip används sig morerna utav i dessa fruktansvärda gatustrider. Först tages bottenvåningen av ett hus med storm. Om detta lyckats, skjutes ett större hål i taket ovanför, genom vilket man kastar upp handgranater, tills våningen utrymmer. Sålunda kämpas det från våning till våning, tills de belägrade måste ta sin tillflykt till det platta taket. Där avslutas vanligen striden med bajonetter. Naturligtvis kräver en sådan krigsföring ett oerhört antal offer och tar ohyggligt lång tid, men, som det framgår av tidningarna, är sättet mycket effektivt.

London:

Härifrån meddelas att efter 16 dagars bittra strider ha rebellerna hunnit fram till universitetsstaden och forskansat sig där. Det är emellertid knappast troligt att de kunna erövra staden inom en kort framtid. Några sakkännare an-

Utgivare:

Svenska Odlingens Vänner

Redaktion:

M. Westerblom, ansvarig red.

A. Stahl.

A. Aspelin.

Lokalredaktörer:

Vormsi, T. Gårdström.

Noarootsi, V. Pöhl.

Höbring, A. Vesterberg.

Rosle, A. Bergman.

Rüütli 3, Tallinn. Tel. 470-08

Prenumerationspris:

Inrikes

Utlandet

1 år Ekr. 2:— 1 år Ekr. 4:—

1/2 " " 1:— 1/2 " " 2:—

Gudstjänster.

Svenska kyrkan i Tallinn:

Söndagen den 29 nov. — första söndagen i advent — högmässa kl. 11 fm., K. Nilsson.

se att det ännu tar minst två veckor, innan staden kan underkastas.

Madrid:

De sista dagarna har det regnat mycket och en bitande kall vind svepte fram genom gatorna. Madrids försvarare fordrade filter till skydd mot kölden. Då man emellertid inte kunde frambringa så många filter som behövdes, måste många betäcka sig med smuts för att åtminstone få någon skydd. Staden erhåller ständigt nya försvarskrafter, vilka sjungande tåga genom gatorna. Åsynen av dessa upplivar litet den modfälda folhopen.

Lösning av korsordsgåtan nr. 7.

Å	S	■	B	L	Å	S	■	B	B
D	J	■	J	Å	K	T	■	R	O
R	Å	G	Ö	■	■	O	S	A	R
A	■	Ä	R	B	A	R	T	■	G
■	A	S	K	■	■	S	Ä	L	■
■	E	T	K	■	■	E	T	T	■
B	■	A	V	V	Ä	G	T	■	V
L	Y	R	A	■	■	L	A	K	E
U	T	■	S	Y	N	E	■	O	K
S	A	■	T	R	U	T	■	L	E

Den först öppnade rätta lösningen har insänts av V. Blomberg, Riguldi. Det utlovade priset insändes.

SVENSKA LANTBRUKSMASKINER

som erövat internationellt erkännande och förtroende

VIKING

SLÅTTERMASKINER

med centralsmörjning och oljebad

HÄSTRÄFSOR

med automatisk fastlåsning av räfskammen i arbetsläge

AVLÄGGARE

med oljebad, frikopplingsanordning för räfhuvudet och stålplattform

A.-B. ARVIKA - VERKEN - ARVIKA - SVERIGE

Generalrepresentant för VIKING i Estland:

J. Puhk & Pojad, TALLINN, Estonia, puies tee 27.